

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Crespin, François

Brvxellæ, 1652

II. An Præmissæ Discursus formalis debeant esse judicativæ, an non
sufficiant apprehensivæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95346)

TRACTATUS VIII.

IN LIBROS ARISTOTELIS

DE

Priori Analyfi seu Resolutione.

1.

V O B U S his in Libris varia adfert Aristoteles de Syllogismo, Terminis & Propositionibus, ejus materiâ; de quibus nos satis in Præparamento Logico Disput. 1^a & 3^a. Nunc autem de nonnullis majoribus eò spectantibus difficultatibus, quæ pro merito ibi agitari non potuerunt, disputabimus.

DISPUTATIO PRIMA

De Discursu.

II.

Discursum definivimus & divisimus supra in Præparamento Logico Disp. 7. num. 387. Quare, sit

D V B I V M I.

An Discursus formalis debeat constare duplici præmissâ & conclusione.

R E S O L U T I O.

III. **I**co, ad hoc ut per Discursum formalem aliquid legitime concludatur, Discursus formalis constare debet duabus præmissis realiter inter se distinctis, vel saltem unâ præmissâ virtuali duabus illis æquivalente, & conclusione.

IV. Probatur, quia ut in conclusione prædicatum uniatur subiecto, debent prius prædicatum & subiectum fuisse in præmissis unita uni 3°. juxta illud, *Quæcumque sunt eadem uni 3°. sunt eadem inter se*; atqui ad hoc requiruntur duæ præmissæ realiter distinctæ, vel una virtualis, &c. ergo, &c.

V. Confirmatur, Discursus formalis est, qui concludit vi formæ, sed hæc est affirmativorum forma, *Quæcumque sunt eadem, &c.* Hæc vero negativorum, *Quæcumque non sunt eadem uni 3°, non sunt eadem inter se.* Ergo, &c.

VI. Objicies, ex hac sola Propositione, *Omnis homo currit*, nullâ aliâ subintellectâ, rectè concluditur, ergo *aliquis homo currit*; sed ibi est Discursus, ergo, &c.

VII. Respondeo, negando majorem, nam debet hæc subintelligi, atqui *Aliquis homo continetur in omni*, ergo *aliquis homo currit*; alioqui non esset

identitas vi formæ inter prædicatum & subiectum. Ex his

VIII. Colliges, omnem Discursum rigorosè esse Syllogismum, ac proinde Enthimema, Dilemma, Exemplum, &c. non esse rigorosè Discursus, nisi subintelligatur aliqua Propositio, prædicatum & subiectum conclusionis cum 3° conjungens.

D V B I V M II.

An Præmissæ Discursus formalis debeant esse judicativa, an non sufficiant apprehensiva.

R E S O L U T I O.

IX. **I**co, Præmissæ Discursus formalis debent esse judicativæ, nec sufficiunt apprehensivæ.

X. Probatur, quia Discursus formalis est 3ª mentis operatio, quæ à 2^a, sive 1° judicio, in eo distinguitur, quod sit ex præviis judiciis, 2ª verò ex prævia, ut summum, apprehensione.

XI. Probant alii communiter hoc modo; Apprehensiones præmissarum, quas præsupponeret judicium consequentis, essent claræ, vel obscuræ; si claræ, non posset intellectus, utpotè agens necessarium, non ferre judicium circa præmissas objectivas; si obscuræ, non posset ferre judicium circa conclusionem seu consequens objectivum; quia illud debet sequi ex notioribus juxta illud Aristotelis 10. Post. cap. 2°. *Si ob ea scimus & credimus, & illa sanè scimus & credimus magis.* Sed

XII. Contrà, illa probatio non videtur solida; quia (præterquam quod possit intellectus positâ specie

specie clarâ recordativâ sui objecti, illius non recordari; ita posita clarâ apprehensione sui objecti, potest circa illud non ferre iudicium) iudicium consequentis non necessariò præsupponit præmissas notiores; quia hæ non movent intellectum ad assensum conclusionis, quâ notiores, sed quia virtualiter continent conclusionem, vel potius, quia conclusio non est eadem cum illis. Ad Aristotelem verò Respondeo hic non audiendum, quia quod ibi dicit, non est satis fidei conforme, sequitur enim nos non magis revelationem Divinam scire & credere debere, quàm Deum esse trinum, quod propter Divinam revelationem scimus & credimus, cum tamen inter Propositiones fidei una non sit certior alterâ, magis quàm autoritas Dei revelantis sit uno tempore major alio.

D V B I V M I I I.

An Discursus seu 3^a. mentis operatio differat essentialiter à 2^a. seu iudicio simpliciter.

XXIII. **Q**uidam, sed pauci, volunt Discursum 3^{am} mentis operationem à 2^a solum differre connotato, hoc scilicet, quod una inferatur ex iudicio, altera ex apprehensione, contra quos, sit

R E S O L U T I O.

XXIV. **D**ico, Discursus sive 3ª mentis operatio distinguitur essentialiter à 2^a.

XXV. Probatur, quia essentialiter est iudicium illatum ex alio iudicio, ut vidimus dubio 1°. 2ª verò mentis operatio est iudicium ut summum ex apprehensione illatum, ergò distinguuntur inter se essentialiter.

XXVI. Probatur 2°. ubicumque est diversa applicatio objecti, & diversus modus tendendi in illud, est etiam diversitas essentialis actuum; sed inter 2^{am} & 3^{am} mentis operationem ista inveniuntur, ergò, &c.

XXVII. Probatur minor pro 1ª parte 1°, quia applicatio objecti consequentis formaliter sumpti, sive 3ª operationis, fit modo certo, id est per iudicium; applicatio verò objecti 2ª operationis modo incerto, id est, per apprehensionem, ergò, &c.

XXVIII. Probatur minor pro 1ª parte 2°, quia ut multi Theologi docent, charitas Patriæ per hoc tantum distinguitur à charitate viæ, quod illius objectum materiale clarè proponatur in Patria per visionem beatificam; huius verò objectum in via obscurè proponatur per actum fidei: ergò etiam iudicium illatum ex iudicio, & iudicium illatum ex apprehensione distinguuntur essentialiter. Probatur consequentia, quia iudicium objectum suum clarè proponit, apprehensio verò obscurè, nam per hanc intellectus semper est in formidine de opposito, & per solum iudicium firmiter adhæret objecto, ergò, &c.

XXIX. Subsumo: atqui iudicium illatum ex iudicio est 3ª mentis operatio, & illatum ex apprehensione tantum, est 2^a, ergò 3^a & 2ª mentis operatio differunt essentialiter. Hinc etiam facile

XX. Probatur ista minor, pro 2ª parte; ibi est modus tendendi in objectum diversus, ubi est diversa ratio formalis, sive motivum tendendi, &c. atqui in 2^a & 3ª mentis operatione est diversa ratio formalis sive motivum tendendi, &c. ergò, &c. Probatur minor, iudicium non illatum ten-

dit in identitatem extremorum, ob connexionem, quam habent inter se; iudicium verò illatum in identitatem extremorum ob connexionem, quam habent cum aliquo 3°, ergò differunt ratione formali, seu motivo tendendi.

XXI. Obijcies 1°. diversa applicatio objecti non facit actum diversæ speciei, ergò 3ª mentis operatio non distinguitur specie à 2^a: Probatur antecedens, applicatio ignis ad manum, & ad motio coloris ad oculum, à quocumque fiat, non inducit diversitatem specificam tactus vel visionis, ergò, &c.

XXII. Respondeo, distinguendo antecedens, diversa specie applicatio, in quam tendit actus, non facit actum specie diversum, nego antecedens; nam album modificat actum juxta diversitatem suæ naturæ, eodem modo ac objectum primum: hinc si idem paries modò concurrente lumine A. modò lumine B. diversæ speciei & clariori, repræsentaretur, videri deberet per distinctas specie visiones: diversa numero tantum applicatio vel diversa specie, in quam non tendit actus, non facit actus diversæ speciei, concedo antecedens: verum in 3^a & 2ª mentis operatione est diversa specie applicatio, & talis in quam tendit actus.

XXIII. Obijcies 2°. Aristoteles 1°. de Interpret. cap. 1°. & 3° de anima, meminit tantum duarum operationum mentis, scilicet compositionis sive ve iudicii, & simplicis apprehensionis, ergò, &c.

XXIV. Respondeo, Aristotelem ibi tantum attendere ad distinctionem inter iudicium & apprehensionem simplicem, non verò ad numerum operationum mentis, & quot sint: vel dic sub iudicio, quod est genus ad 2^{am} & 3^{am} operationem, comprehendendi 3^{am} operationem. Ex dictis

XXV. Colliges, 1^{am} mentis operationem tendere in objectum apprehensivè sive cognoscitivè tantum; 2^{am} verò cognoscitivè iudicativè, seu assertivè, non illativè ex prævio iudicio; 3^{am} denique cognoscitivè, assertivè & illativè ex iudicio prævio.

D V B I V M I V.

In quo iudicio sita sit essentia Discursus.

XXVI. **N**ota, Discursum multipliciter sumi. 1°. prout tantum includit terminum à quo, id est, antecedens vel præmissas, ut cum dicitur, *Discursus est causa consequentis; demonstratio est Syllogismus generans scientiam, Syllogismus Dialecticus est Syllogismus generans opinionem.* Unde Aristoteles cap. 26. solas præmissas vocat Discursum sive Syllogismum.

XXVII. Sumitur 2°. pro artefacto mentali Logico, conflato ex iudiciis antecedentis seu præmissarum & consequentis; secundum quod definitur Syllogismus ejus species præcipua, *Oratio in qua, quibusdam positis, &c. unde Aristoteles dicit ex una præmissa negativa & altera affirmativa fieri Syllogismum negativum.*

XXVIII. Sumitur 3°. Discursus præcisè prout est 3^a mentis operatio. His prænotatis, sit